

22.86x23.85	1	עמוד 14	גלובס - מגזין הערב	24/03/2011	26604817-4
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

ד"ר אורי בן-אוליאל

בוררות חובה לא טובה

לאחרונה פרסם משרד המשפטים הצעת חוק המנהיגה בוררות חובה כתביעות אזרחיות המוגשות לבתי משפט השלום. על-פי המתווה המוצע בהצעת החוק, רשאי נשיא בית משפט שלום או סגנו, להורות כלא צורך בהסכמת בעלי הדין, על בירורה של תובענה אזרחית שהוגשה לאותו בית משפט בפני בורר. לפי דברי שר המשפטים, פרופ' יעקב נאמן, מטרת ההצעה היא להקטין את העומס הבלתי נסבל המוטל על בתי המשפט בישראל. על אף שהתכלית שביסוד הצעת החוק קוסמת, בדיקת ההצעה לגופה מלמדת שהיא סובלת מסדרה של כשלים, אשר הופכים אותה לבלתי ראויה לאימוץ, לפחות במתכונתה הנוכחית.

ראשית, ההצעה מאפשרת למנות לכהונת בורר אדם, אשר ספק רב אם ראוי כי הוא ימונה לתפקיד חשוב ורגיש זה. כך, הצעת החוק קובעת, כי אחד התנאים לכשירות כהונתו של אדם כבורר, הוא כי אותו אדם לא עלול להימצא במצב תדיר של ניגוד עניינים בין כהונתו כבורר לבין עניין כספי ממשי שלו. יוצא אפוא, באופן מטריד, כי לפי נוסח הצעת החוק אדם שנמצא בניגוד עניינים לא תדיר לגבי עניין כספי שלו, שהינו כבד משקל, יכול להיות כשיר לכהונת בורר. יתירה מכך, לאור נוסח ההצעה, אדם שנמצא במצב תדיר ויום-יומי של ניגוד עניינים לגבי עניינים כספיים לא ממשיים, אף הוא יכול, באופן מדאיג, לכהן כבורר.

הסימת משפטנים מעולים

בנוסף לכך שהצעת החוק לא מקפידה על תנאי הכשירות של הבורר, היא אף לא דואגת לכך שהבורר ישמור על נורמות ראיות הקשורות באזרחות הייו הפרטיים. מחל זה מטריד לאור החשיבות החברתית הטבועה בתפקידו של בורר בבוררות חובה. כך למשל, הצעת החוק אינה מגבילה את הבורר מלהיות מעורב בפעילות של איסוף כספים, ממעורבות בפעילות פוליטית או מקבלת מתנות. זאת בניגוד להגבלות המוטלות על שופטים, בכל הערכאות, בהקשרים הללו. הצעת החוק בעייתית

להקטין את העומס. נאמן

מטעם נוסף. היא חוסמת, באופן מעורר תהייה, מינוי של משפטנים מעולים לתפקיד בורר בבוררות חובה. לפי ההצעה יכול להתמנות לבורר רק אדם שעסק בפועל בעריכת דין. יוצא אפוא, שאדם, שעסק בשפיטה, בתפקיד משפטי אחר בשירות המדינה, או בהוראה ומחקר משפטי

הצעת החוק המנהיגה בוררות חובה בתביעות אזרחיות המוגשות לבתי משפט השלום, סובלת מסדרה של כשלים, אשר הופכים אותה לבלתי ראויה לאימוץ, במתכונתה הנוכחית

במוסד להשכלה גבוהה, אינו יכול להתמנות לבורר. זאת על אף שאדם כזה יכול, על-פי חוק בתי המשפט, להתמנות לתפקיד שופט בבית המשפט העליון.

הצעת החוק סובלת מכשל נוסף, אשר נוגע לאופן בו נקבעת רשימת הבוררים הכשירים לכהן

כבוררים. בהקשר זה הצעת החוק מעניקה כוח רב מידי לשר המשפטים. לפי הצעת החוק, השר הוא הגורם היחיד שקובע את רשימת עורכי דין הכשירים לכהן כבוררים. לאור החשיבות החברתית הטבועה בתפקיד הבורר בבוררות החובה, מן הראוי, כי בחירת רשימת הבוררים תיעשה, בדומה לבחירת שופטים בערכאות השונות, על-ידי ועדה לבחירת בוררים, אשר כוללת, למשל, שופטים, נציגים של לשכת עורכי הדין, חברי כנסת, ושר נוסף מלבד שר המשפטים.

הצעת החוק סובלת מבעיה נוספת. לפי אחת החלופות המוצעות בה, העיסוק כבורר בבוררות חובה לא חייב להיות העיסוק היחיד של הבורר. חלופה זו מדאיגה, וזאת, בין היתר, על רקע החשש האינהרנטי לניגוד עניינים באם יותרו עיסוקים נוספים, וביניהם עיסוק בעריכת דין. חלופה זו מדאיגה מטעם נוסף. לאור האחריות החברתית הרבה המוטלת על כתפי הבורר בבוררות חובה, והצפי לריבוי תיקים שיועברו לטיפולו לצורך הקטנת העומס על בתי המשפט, רצוי כי חובתו של בורר תהיה לתפקידו כבורר. מן הראוי שיקדיש את מיטב מירצו לתפקיד, וכי יעניק לתפקידו כבורר מעמד של קדימה, זאת בדומה לחובה המוטלת על שופטים בכל הערכאות, על-פי כללי האתיקה לשופטים. ●

הכותב הוא חבר סגל ומרצה בבית הספר למשפטים במרכז האקדמי למשפט ולעסקים